

Zitting 1979–1980 Nr. 95

15 562

Wijziging van de Wet investeringsrekening en van enkele belastingwetten

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIES VOOR ECONOMISCHE ZAKEN EN VOOR FINANCIËN¹

Vastgesteld 14 mei 1980

Inleiding

De leden van de P.v.d.A.-fractie herinnerden eraan, dat zij in 1978 grote aarzelingen hadden bij de start van de WIR; een niet onaanzienlijk deel der fractie stemde tegen het toen aanhangige wetsontwerp. Deze leden merkten op, dat hun bezwaren sedertdien stellig niet afnamen en zij wensten dan ook opnieuw aan te dringen op een evaluatie van de WIR.

Worden er gewenste investeringen mee uitgelokt en is aannemelijk te maken met meer dan algemene overwegingen, dat er arbeidsplaatsen door ontstaan?

Is het inmiddels mogelijk een overzicht te geven van door de EG in het bijzonder aanbevolen stimuleringsmaatregelen van die welke in andere landen die in andere lid-staten van de EG gelden, alsmede van de maatregelen in de USA en Japan getroffen?

Welke maatregelen worden in de hiervoor genoemde landen meer in het bijzonder getroffen om in ondernemingen energiebesparing te bevorderen, alsmede voorzieningen te treffen tot beperking van milieuvervuiling?

De leden van de P.v.d.A.-fractie stelden tevens de vraag of de Minister zijn visie wil geven op de effectiviteit van een stimulering van investeringen middels het beschikbaar stellen van leningen onder gunstiger voorwaarden dan op de markt verkrijgbaar en daarbij een vergelijking wil maken met het WIR-instrumentarium.

De leden van de C.D.A.-fractie deelden de mening van de Minister, dat de invoering van de z.g. tweede fase van de Wet investeringsrekening dringend gewenst is. Voor een investeringsstimulering gericht op energiebesparing en milieuverbetering is het echter ook noodzakelijk, zo merkten deze leden op, dat de lijsten – waarin de voor premies in aanmerking komende investeringen worden genoemd – ook definitief vastgesteld en gepubliceerd worden. Wanneer zal deze publikatie plaatsvinden?

Voorts achtten zij het van het grootste belang, dat deze lijsten in de toekomst «up to date» blijven.

De leden van de C.D.A.-fractie herinnerden eraan dat – bij het mondeling overleg dat de vaste Commissies voor Economische Zaken en voor Financiën op 13 juni 1978 met de Minister van Economische Zaken mochten voeren over de eerste fase van de WIR – de bewindsman 1 januari 1979 als streefdatum voor de invoering van de tweede fase van de WIR noemde. Of-

¹ Samenstelling: *Economische Zaken*: Mol (PvdA) (voorzitter), De Cloe (PvdA), Von Meijenfeldt (CDA), Horbach (CDA), De Jong (VVD), Zoutendijk (VVD), Trip (PPR), Kremer (CPN), Meuleman (SGP), Van der Jagt (GPV), Vogt (PSP), Maris (–)
Financiën: Zoon (PvdA), Simons (PvdA), Terwindt (CDA) (voorzitter), Christiaanse (CDA), Van Tets (VVD), Veen (VVD), Van Kleef (PPR), Kremer (CPN), Meuleman (SGP), Van der Jagt (GPV), Vogt (PSP), Maris (–)

schoon de Minister toen te kennen gaf te verwachten deze datum niet exact te zullen halen, kon, aldus deze leden, niemand vermoeden dat eerst in mei 1980 in de Eerste Kamer met de behandeling van het wetsontwerp inzake de tweede fase van de WIR een aanvang zou worden gemaakt. Feit is dat anderhalf jaar zijn verstreken sedert het moment waarop in november 1978 de tijdelijke regeling energiebesparing in het kader van de subsidiebeschikking in bedrijven 1978 beëindigd werd. De leden van de C.D.A.-fractie stelden de vraag welke de oorzaken zijn van deze vertraging.

Deelt de Minister de mening dat in vele gevallen investeringen hierdoor werden opgehouden en noodzakelijke beslissingen niet werden genomen?

Deze leden onderschreven de mening – tot uitdrukking gebracht in een motie van de Tweede Kamer (doc. 15 562, nr. 40) – dat bij de periodieke aanpassing van de lijsten institutioneel overleg met het betrokken bedrijfsleven moet plaatsvinden. Ziet de Minister reeds mogelijkheden voor een dergelijk institutioneel overleg en op welke wijze denkt hij aan het overleg met het bedrijfsleven vorm te geven?

Ten aanzien van de aangekondigde stimulering van innovatie-activiteiten binnen het kader van de WIR (memorie van toelichting, blz. 2, tweede alinea) drongen de leden van de C.D.A.-fractie aan op de spoedige indiening van een wetsontwerp daartoe. Een dergelijke stimulering van innovatie kan naar de mening van deze leden een wezenlijke bijdrage leveren tot verbetering van de werkgelegenheid op middellange termijn.

Kan de Minister – in aansluiting op de door hem destijds gemaakte opmerkingen (doc. 15 562, nr. 13 blz. 6, tweede en derde alinea) – meer inzicht verschaffen in de mogelijkheden om binnen het kader van de WIR een vorm van innovatietoeslag te creëren waarin aansluiting gevonden wordt bij de belangrijkste kostencomponent van speur- en ontwikkelingswerk, te weten lonen en salarissen?

Budgettaire aspecten

Naar aanleiding van het standpunt van het kabinet (memorie van toelichting, blz. 7, tweede alinea) dat het onverkort wil vasthouden aan een maximumbijdrage van 50%, merkten de leden van de P.P.R.-fractie op, dat door cumulatie van toeslagen in de praktijk al spoedig de bovengrens van 50% subsidie wordt bereikt. Daardoor wordt de selectieve werking van de toeslagen beperkt. Om dit effect te voorkomen zou het voor de hand liggen om óf de basispremie te verlagen óf de 50%-grens te verhogen. Aan welke van deze twee mogelijkheden geeft het kabinet de voorkeur?

Het bezwaar dat hierboven werd genoemd, aldus dezelfde leden, zal in het bijzonder gelden voor een innovatietoeslag. Innovatie verschilt in zoverre van andere investeringen, dat een investering op het gebied van de innovatie veelal voorafgaat aan, soms zelfs een voorwaarde is voor de later volgende, kwantitatief omvangrijker, investeringen in produktiemiddelen. Het zou te betreuren zijn, indien het geven van impulsen voor innovatie zou worden beperkt door de 50%-grens en het zou derhalve goed zijn deze te zijner tijd daarvan uit te zonderen. Kan daarover nu reeds een uitspraak worden gedaan?

De leden van de C.D.A.-fractie wezen erop dat de continuïteitsproblematiek zich thans meer opdringt dan ooit tevoren. Zij betreurden daarom dat juist nu de algemene basispremies van gebouwen zo drastisch zijn verlaagd, mede vanwege het feit dat men momenteel in de bouw voor catastrofale ontwikkelingen staat. Is de Minister bereid – gezien het slechte algemene investeringsklimaat – deze basispremiëring juist nu weer hoge prioriteit toe te kennen?

Deze leden juichten vervolgens het voornemen van de Minister toe op korte termijn de basispremie voor outillage te verhogen. Deze zal stimulerend werken op het doen van investeringen in nieuwe en moderne machines, waarmee de feller wordende concurrentiestrijd kan worden gestreden.

Het gevaar is echter niet denkbeeldig, dat nu de Minister dit voornemen heeft aangekondigd, investeerders met bestellingen wachten en daardoor weer een stagnatie optreedt in een tijd van toch al grote werkloosheid. De leden van de C.D.A.-fractie drongen er derhalve op aan, dat de Minister zo spoedig mogelijk de datum van invoering van de nieuwe basispremie voor outillage zal bekendmaken.

De milieutoeslag

De leden van de C.D.A.-fractie merkten op dat er thans ook onzekerheid is over de vraag of de Europese Gemeenschap – gezien de Europese overgangsregeling ter zake – Nederland in staat zal stellen de onderhavige milieutoeslag na 31 december 1980 te handhaven. Kan de Minister inzicht geven in de laatste ontwikkelingen daarover? Is er voldoende reden om aan te nemen, dat de Europese Gemeenschap akkoord zal gaan met de handhaving van de milieutoeslag?

Dezelfde leden stelden de vraag of het uit een oogpunt van effectief milieubeheer niet dienstig is lijst Ila en IIb van de milieutoeslag uit te breiden, eventueel ten koste van lijst I. In dit verband wezen zij erop, dat lijst I de gangbare methoden tot milieuzuivering (zoals waterzuivering, filters, hogere schoorstenen etc.) omvat, terwijl daarentegen lijst II de processen omvat, die zorgen dat methoden worden gebruikt en produkten vervaardigd worden, die weinig milieuverontreiniging veroorzaken. Naar hun mening moet men op langere termijn naar lijst II. Deze lijst is nu te beperkt.

De leden van de C.D.A.-fractie wezen erop, dat er wel eens stemmen opgaan om de milieutoeslag niet van toepassing te verklaren op de bouw van waterzuiveringsinstallaties, omdat daardoor een overcapaciteit bij openbare installaties zou kunnen ontstaan (zie de in de Tweede Kamer verworpen motie-Epema-Brugman, doc. 15 562, nr. 31). Is er in het verleden bij openbare waterzuiveringsinstallaties wel eens overcapaciteit ontstaan of dreigde deze te ontstaan doordat één of meerdere bedrijven besloten de zuivering van hun afvalwater in eigen beheer te verrichten?

Indien deze vraag bevestigend beantwoord wordt, heeft dit dan geresulteerd in een verhoging van de heffing en zo ja hoeveel bedroeg deze verhoging?

De energietoeslag

De leden van de C.D.A.-fractie vestigden er de aandacht op, dat voor het overschakelen van gas en/of olie op steenkolen kostbare investeringen nodig zijn. Is het premiepercentage daarom wel een voldoende stimulans?

Voorts stelden deze leden dat de stimulering van overgang naar kolenstook vanuit energetisch oogpunt van groot belang is. Ofschoon zij begrip hadden voor de problemen van de milieubelasting (zie aangenomen motie-Van Houwelingen in de Tweede Kamer, doc. 15 562, nr. 37) drongen zij aan op een sterkere financiële impuls voor kolenstookinvesteringen. Ten behoeve van overschakelen van gas en/of olie op steenkolen wordt voorzien in een premie van 10%. Gezien de noodzaak – op grond van de praktijk van het verlenen van hinderwetvergunningen – deze omschakeling tevens vergezeld te doen gaan van milieubescherpende maatregelen en mede gelet op de veel grotere gecompliceerdheid van kolenstookinstallaties, worden de investeringen daarvoor geschat op 2 à 3 maal zo hoog te zijn als die voor gas- of olie-installaties.

Op grond waarvan is de Minister dan toch van mening, zo vroegen de leden van de C.D.A.-fractie zich af, dat het voorgestelde premiepercentage een voldoende investeringsimpuls is om deze gewenste omschakeling te bewerkstelligen?

Deze leden wensten een energietoeslag van 15% – gezien de omvangrijke investeringsbedragen – ten sterkste te bepleiten.

Gezien het feit dat ook een belangrijk deel der energie-intensieve industrie een ernstig verzwakte balansstructuur vertoont, meenden de leden van de C.D.A.-fractie dat niet zozeer een te gering rendement van energie(bespa-

rings) investeringen als wel een gebrek aan investeringsmiddelen een rem zal zijn om tot energiebesparing te komen. Is de Minister bereid om – naast investeringsstimulansen, die krachtens de Wet investeringsrekening worden geboden – ook andere stimulansen voor energie-investeringen in overweging te nemen? Daarbij moet, aldus dezelfde leden, dan meer in het bijzonder gedacht worden aan speciale niet-balansbelastende financieringsfaciliteiten die vooral in het gebrek aan investeringsmiddelen kunnen voorzien.

Uitvoering

De leden van de C.D.A.-fractie herinnerden aan de in de Tweede Kamer aangenomen motie (doc. 15 562, nr. 35), waarin de Regering verzocht wordt maatregelen te nemen, welke leiden tot een snellere verrekening van WIR-premies dan thans het geval is. Zij wensten dit verzoek te onderschrijven en verzochten de Regering dan ook spoedig gevolg aan deze motie te willen geven.

Voorts stelden dezelfde leden de vraag hoeveel aanvragen er jaarlijks worden verwacht in het kader van de milieu- en energietoeslag. Zal het personeelsbestand van de DIR tijdig op een zodanig peil gebracht zijn dat de aanvragen binnen daartoe gestelde tijd zullen worden behandeld? Welke uitbreiding van de DIR wordt op dit moment voorzien? De combinatie van SIR-heffing en WIR-toeslag inspireerde de leden van de C.D.A.-fractie tot het stellen van de volgende technische vraag.

Gesteld, dat een ondernemer binnen het SIR-gebied een gebouw laat zetten waarvoor SIR-heffing verschuldigd is en waarvoor hij tevens aanspraak kan maken op basispremie in het kader van de WIR. In het gebouw wordt tevens een voorziening aangebracht (onderdeel van het gebouw) waarvoor energie-toeslag kan worden genoten. De basispremie wordt toegekend over het investeringsbedrag inclusief de verschuldigde SIR-heffing. De vraag rijst in hoeverre de SIR-heffing op het gebouw een rol speelt bij de berekening van energietoeslag op het desbetreffende gedeelte van dat gebouw en welke invloed dit heeft op het plafondpercentage en de eventuele desinvesteringbetaling.

Ten slotte wensten de leden van de C.D.A.-fractie enkele opmerkingen te maken en vragen te stellen van algemene aard over de samenhang tussen SIR en WIR (zie motie van de heer Terwindt c.s., Eerste Kamer, zitting 1977–1978, 14 377, nr. 69g).

Ofschoon de SIR-heffing in het kader van het onderhavige wetsontwerp niet aan de orde komt, wilden zij een opmerking maken over het SIR-gebied binnen de provincie Gelderland. Bij de uitvoering van de bovengenoemde motie, waarin de Regering werd verzocht nader te bezien in hoeverre een gedeelte van de Veluweranden van de SIR-heffing zou kunnen worden uitgezonderd, heeft de Minister een deel ten westen van de IJssel buiten werking van de SIR-heffing gebracht. Een ander deel kent echter een overgangsregeling in die zin, dat het heffingspercentage op nihil werd gesteld en vanaf 1 januari 1980 jaarlijks met 3 % zal oplopen, totdat op 1 januari 1984 (uitgaande van de niet verlaagde SIR-heffing op grond van wetsontwerp 15 942) het normale tarief zal gelden. Hieronder valt o.m. een deel van de gemeente Arnhem (noord) en een deel van de gemeente Apeldoorn. Deze leden constateerden, dat hier niet of nauwelijks sprake is van een eis tot stringente beperking van natuur en landschap, aangezien de industrieterreinen in het «overgangsgebied» eveneens buiten het Veluwemassief zijn gelegen. Op grond hiervan stelden zij de vraag welke ratio ten grondslag ligt aan de beslissing van de Minister om een deel van de Veluwerand niet (definitief) vrij van SIR-heffing te maken.

De voorzitter van de vaste Commissie voor Economische Zaken,
Mol

De voorzitter van de vaste Commissie voor Financiën,
Terwindt

De griffier voor dit verslag
Sprey